

Haldusdirektiiv nr 4: 2015

Pideva enesetäiendamise nõuded kõikidele kutsetunnistuse programmidele

Muudatused tehtud juulis 2015.a	Lisatud on praktiseeriva siseaudiitori (<i>Practitioner</i>) nõuded. (QIAL on eesti keelsest versioonist välja jäetud) Sertifitseeritud finantsteenuste audiitorite (CFSA) vajalik CPE tundide arv alates 2016. aastast 100% seotud finantsvaldkonnaga. (Varasem nõue oli 25% seotud finantsvaldkonnaga).
---------------------------------	--

Eesmärk

Käesolev dokument sisaldab kohustuslikke pideva enesetäiendamise nõudeid kõikidele sertifitseeritud siseaudiitoritele (CIA), kontrollide enesehindamise sertifikaadi (CCSA) omandanutele, avaliku sektori sertifitseeritud auditi professionaalidele (CGAP), sertifitseeritud finantsteenuste audiitoritele (CFSA) ja riskijuhtimise kindluseandmise sertifikaadi (CRMA) omandanutele.

Selles määratletakse aruandlusnõuded ka neile kutsetunnistuse omandanud (sertifitseeritud) isikutele, kes soovivad hoida oma sertifikaati ja/või kutsenimetust kehtivana.

Lisateavet Siseaudiitorite Instituudi (IIA) kutsetunnistusprogrammide kohta leiate IIA veebilehelt alajaotusest [Certification Web Page](#).

Kutsetunnistuse omandanud isikud peavad:

- säilitama oma teadmisi ja oskusi;
- ajakohastama oma teadmisi ja oskusi, arvestades siseauditi standardite, toimingute ja meetodite või isiku spetsialiseerumisvaldkonnas (avaliku sektori auditeerimine, finantsteenused, kontrollide enesehindamine või riskijuhtimise kindluseandmine) toimuvate täienduste ja muudatustega.

Pideva enesetäiendamise (CPE) nõuded seoses IIA rahvusvaheliste standarditega

- 1) Selleks, et edendada IIA rahvusvaheliste standardite mõistmist ja järgimist, on kutsealase sertifitseerimise nõukogu (*Professional Certification Board*) kehtestanud nõude, mille kohaselt peavad kutsetunnistuse omandanud isikud end iga-aastase pideva enesetäiendamise (CPE) programmi raames kursis hoidma IIA rahvusvaheliste standarditega.
- 2) Kutsetunnistuse omandanud isikud peavad CPE aruandeperioodil IIA rahvusvahelised standardid üle vaatama või läbima vastavasisulise koolituse.
- 3) Standarditele lisaks soovitame üle vaadata ka tegevusjuhised (kättesaadavad IIA liikme salasõnaga) ja teised IIA [Rahvusvaheliste Kutsetegevuse Raampõhimõtete](#) teemad.
- 4) Kutsetunnistuse omandanud isikud peavad kinnitama vastavust IIA rahvusvaheliste standarditele ja eetikakoodeksile iga-aastase CPE aruande esitamisel IIAlle.

CPE aruandluse nõuded

Kutsetunnistuse omandanud isikud peavad ise kinnitama nõutavate täiendõppe tundide läbimist. Kutsetunnistuse omaja peab veenduma, et väidetav CPE tundide arv vastab IIA kutsealase sertifitseerimise nõukogu kehtestatud juhistele. Kutsetunnistuse omanikud esitavad CPE aruandlust igal aastal ja see loetakse allkirjastatud kinnitusteks kehtivate pideva enesetäiendamise nõuete täitmise kohta.

Kõikidele kutsetunnistuse omanikele saadetakse igal aastal meeldetuletus CPE aruande esitamise kohta. Kutsetunnistusega isikud võivad esitada CPE aruande kas CCMSi (kutsetunnistuse taotlejate haldussüsteemi) või oma kohaliku instituudi kaudu. Aruanne antud aastal läbitud CPE tundide kohta tuleb esitada iga aasta 31. detsembriks. IIA väljastab igale käesoleva direktiivi nõuded täitnud kandidaadile vastavasisulise kinnituse.

IIA kutsealase sertifitseerimise nõukogu võib asjakohase taotluse esitamise korral anda isikutele CPE nõuete täitmisest osalise või täieliku vabastuse, kui selleks on olemas põhjendatud alus, nagu näiteks ajateenistus või

raskused isiklikus elus. Enne juhtumi üle vaatamist tuleb esitada tõendavad dokumendid. Erandit taotlevad isikud peavad esitama juhtumi CCMS (kutsetunnistuse taotlejate haldussüsteemi) kaudu.

Iga kutsetunnistuse omanik peab esitama IIAle või oma kohalikule instituudile asjakohase CPE nõuetele vastava CPE aruande ilma toetava dokumentatsioonita. Iga kutsetunnistuse omanik peab säilitama CPE aruande koopia(id) koos kogu toetava dokumentatsiooniga vähemalt kolme aastat. IIA nõudel tuleb dokumendid esitada IIAle või IIA määratud isikule. Andmed, mida kutsetunnistuse omanik peab säilitama IIAle esitatud aruande lisadena, peavad vastavalt vajadusele sisaldama alljärgnevat teavet:

1. Kursuse/programmi nimetus ja/või sisu kirjeldus;
2. osalemise kuupäevad;
3. kursuse või programmi toimumise koht;
4. korraldav organisatsioon;
5. kursuse kestvuse;
6. kiri, tunnistus või muu sõltumatu kirjalik kinnitus kursuse läbimise kohta;
7. dokumendid, mis tõendavad publikatsioone, suuliste ettekannete pidamist ning osalemist komiteedes või mujal.

Kui CPE aruannet tähtjaks ei esitata, muudetakse isiku kutsestaatus automaatselt sertifitseeritust mitteaktiivseks. IIA säilitab teavet isikute aktiivse/mitteaktiivse staatuse kohta.

Staatuse CPE aruande esitamisel

Iga-aastase CPE aruande esitamisel märgivad kutsetunnistuse omanikud enda kohta ühe alljärgnevatest staatustest. CPE tundide nõutav arv erineb olenevalt omandatud kutsetunnistusest ja märgitavast staatusest.

Staatuse	Definitsioon	Kas kasutate kutsestaatusnime?	Kas tegelete siseauditeerimisega?	Aastas nõutavad tunnid (CIA)	Aastas nõutavad tunnid valdkondlike kutsetunnistuste puhul (CCSA, CFSA, CGAP, CRMA, Praktiseeriv siseaudiitor)
Praktiseeriv	Tegeleb aktiivselt siseauditeerimisega või sellega seotud tegevustega.	Jah	Jah	40	20
Mittepraktiseeriv	Ei tegele aktiivselt siseauditeerimisega või sellega seotud tegevustega.	Jah	Ei	20	10
Pensionil	Ei kuulu enam töötajate hulka.	Jah	Ei	0	0

Mitteaktiivne (Staatuse puhkuse periood) Staatuse

Kui kutsetunnistuse omanik ei esita CPE aruannet 31. detsembriks, muudetakse isiku kutsestaatus automaatselt sertifitseeritust mitteaktiivne (staatuse puhkuse periood) staatuseks. Isikud, kelle staatuse on muutunud mitteaktiivseks (staatuse puhkuse periood) staatuseks, saavad vastava teate kas otse CCMSi (kutsetunnistuse taotlejate haldussüsteemi) või oma kohaliku instituudi kaudu. Kutsetunnistuse omanikud, kellele on omistatud mitteaktiivne (staatuse puhkuse periood) staatuse, ei tohi viidata sertifikaadile.

Kui taotletakse mitteaktiivse (staatuse puhkuse periood) staatuse taastamist aktiivseks, peab kutsetunnistuse omanik esitama eelmise aasta CPE tundide aruande iga omistatud kutsestaatusnime kohta. Staatuse ennistamiseks kasutatud tunde ei ole lubatud arvesse võtta käesoleva aasta aruandlusnõude täitmiseks.

Mitteaktiivne Staatuse

Kui kutsetunnistuse omanik on olnud mitteaktiivne (staatuse puhkuse periood) staatuses kauem kui 12 kuud, muudetakse isiku kutsestaatus automaatselt mitteaktiivseks. Kutsetunnistuse omanikud, kelle staatuse on

muutunud mitteaktiivseks, saavad vastava teate kas otse CCMSi (kutsetunnistuse taotlejate haldussüsteemi) või oma kohaliku instituudi kaudu. Kutsetunnistuse omanikud, kellele on omistatud mitteaktiivne staatus, ei tohi viidata sertifikaadile.

Kui taotletakse mitteaktiivne staatus ennistamist aktiivseks, peab kutsetunnistuse omanik esitama kutsestaatus ennistamise aruande iga omistatud mitteaktiivse kutsenimetuse kohta. Staatus ennistamiseks kasutatud tunde ei ole lubatud arvesse võtta käesoleva aasta aruandlusnõude täitmiseks. Samuti peavad kutsetunnistuse omanikud maksma kutsestaatus ennistamise tasu 100 USA dollarit (liikmetele) või 250 USA dollarit (mitteliikmetele).

Aastane CPE raporteerimise tasu

CPE raporteerimise tasud erinevad sõltuvalt liikmelisusest, omistatud kutsetunnistus(te)st ning piirkonnast. Täpsem informatsioon:

- Põhja-Ameerika — www.theiia.org/Certification
- väljaspool Põhja-Ameerikat — www.globaliia.org/Certification

Kinnitused

CPE aruande täitmisel peavad kõik kutsetunnistuse omanikud kinnitama, et nad:

- on osutanud siseauditi teenuseid kooskõlas standarditega;
- on järginud IIA eetikakoodeksit;
- ei ole kahjustanud IIA mainet;
- on avaldanud mis tahes / kõik kriminaalkorras süüdimõistmised, mis on toimunud pärast eelmist aruandlusperioodi.

Nõutav CPE tundide arv

Nõutav CPE tundide arv kohaldub kõigi Siseaudiitorite Instituudi (IIA) rahvusvaheliste kutsetunnistusprogrammide puhul. Erisused on:

- CCSA, CGAP, CRMA – 25% nõutud CPE tundide arvust seotud vastava valdkonnaga.
- CFSA – 100% nõutud CPE tundide arvust seotud finantsvaldkonnaga*

**kehhtub alates 2016. aastast CPE tundide raporteerimisel. 2015. aasta raporteerimise nõue: 25% nõutud CPE tundide arvust seotud vastava valdkonnaga.*

Nõutava CPE tundide mahu mittetäitmine

Kutsetunnistuse omanikud, kes ei kogu kalendriaastal piisavalt CPE tunde, ei tohi viidata sertifikaadile raporteerimiseni. Aruande vormi(d) saab täita ainult juhul, kui nõutavad tunnid on omandatud.

Kutsetunnistuse omanikud, kes ei kogu ühe kalendriaasta jooksul nõutud CPE tunde, võivad puudujäägi korvamiseks kasutada järgneva kalendriaasta tunde. Kuid järgneva kalendriaasta tunde ei ole lubatud arvesse võtta käesoleva aasta aruandlusnõude täitmiseks.

Audit

Igal aastal viib IIA (või kohalik instituut) läbi esitatud CPE aruannete auditeid. Kutsetunnistuse omanik, kes on sattunud auditi valimisse, peab esitama tõendava dokumentatsiooni kogutud CPE tundide kohta.

Kutsetunnistuse omanikel, kes määratud tähtjaks ei esita tõendavat dokumentatsiooni, muudetakse kutsestaatus automaatselt sertifitseeritud mitteaktiivseks ning nad ei tohi viidata sertifikaadile.

Kutsetunnistuse omanikele, kes ei läbi auditit edukalt, antakse võimalus 6 kuu jooksul koguda puuduolevad CPE tunnid ja esitada vastav tõendusmaterjal IIAle. Kutsetunnistuse omanikud, kes on võltsinud dokumente või esitanud valeandmeid, esitatakse rahvusvahelisele IIA Eetika Komiteele (*Global Ethics Committee*) edasiseks menetlemiseks.

Nõuetekohane pidev enesetäiendamine (CIA, Praktiseeriv siseaudiitor, CCSA, CFSA, CGAP, CRMA)

Eeldatakse, et kutsetunnistuse omanikud järgivad rangelt kutseala standardeid, valides CPE nõuete täitmiseks kvaliteetseid koolitusprogramme. Täiendõppe programm loetakse sobivaks, kui see vastab alljärgnevatele üldtingimustele:

1. Esmajoones loetakse konkreetne programm sobivaks, kui tegemist on ametliku õppeprogrammiga, mis edendab otseselt kutsetunnistuse omaniku erialast pädevust.

2. Sobivad ametlikud programmid erinevad kutsetunnistuste kaupa ning on loetletud allpool:

CIA	Praktiseeriv siseaudiitor	CCSA	CFSA	CGAP	CRMA
Suurendab osalejate kutsealast pädevust.					
Määratleb programmi eesmärgid, millega täpsustatakse teadmiste taset, mille osalejad peaks omandama, või pädevuse taset, mida demonstreerida programmi läbimisel.					
Määratleb eeltingimused haridusele või kogemusele, kui need on vastava programmi puhul asjakohased.					
Programmi on välja töötanud isikud, kes on kvalifitseeritud asjaomases valdkonnas ja teiste isikute juhendamises.					
Programmi sisu on ajakohane.					
On professionaalsel tasemel ja seotud CIA ühtse teabekogumiga (<i>Common Body of Knowledge, CBOK</i>)	On professionaalsel tasemel ja seotud CCSA teemadega	On professionaalsel tasemel ja seotud CFSA teemadega	On professionaalsel tasemel ja seotud CGAPi teemadega	On professionaalsel tasemel ja seotud CRMA teemadega	

Alljärgnevad üldised teemad on sobivad, kui need vastavad CPE programmi tingimustele ja teemavaldkondadele:

CIA	Praktiseeriv siseaudiitor	CCSA	CFSA	CGAP	CRMA
Auditeerimine ja finantsarvestus		CCSA alused	Finantsteenuste auditeerimine - pangandus - kindlustus - väärtpaberid	Standardid ja kontrolli- /riskimudelid	Riskijuhtimise toimingute hindamine / kindluse andmine
Juhtimine ja kommunikatsioon (suuline ja kirjalik)		Kontrollide enesehindamise (CSA) programmi integreerimine		Avaliku sektori auditeerimise praktika	Riskijuhtimise alused
Informaatika		CSA protsessi osad		Avaliku sektori auditeerimise meetodid ja oskused	Riski osad
Matemaatika, statistika ja kvantitatiivsed ärirakendused		Tegevuse eesmärgid ja organisatsiooni tulemuslikkus		Avaliku sektori auditeerimise keskkond	Kontrolliteooria ja selle rakendamine
Majandus		Riskide tuvastamine ja hindamine			Tegevuse eesmärgid ja organisatsiooni tulemuslikkus
Äriõigus		Kontrolliteooria ja selle rakendamine			
Konkreetsed ettevõtlusega seotud teemad, näiteks finantsvaldkond, tootmine, turustamine ja personal					
Asjakohased erivaldkonnad, näiteks avalik sektor, pangandus, kommunaalteenused või nafta ja gaas					

Käesolevas juhises loetlemata tegevusi võidakse lugeda sobivaks, kui kutsetunnistuse omanik näitab, et need on edendanud tema kutsealast pädevust. Kutsetunnistuse omaniku kohustus on tõendada, et konkreetne tegevus on sobiv ja vastab nõuetele.

CPE punkte antakse ainult täistundidena, kusjuures ühe tunnina läheb arvesse vähemalt 50 minutit. Näide: 100 minutit järjepidevat koolitust võrdub kahe tunniga; kuid enam kui 50 minutit, aga vähem kui 100 minutit järjepidevat koolitust läheb arvesse vaid ühe tunnina. Lubatakse ainult klassiõppe või sobiva iseseisva õppe tunde. Konverentside ja kokkutulekute puhul, mille eraldi osad vältavad alla 50 minuti, tuleb üheks

tervikprogrammiks lugeda konverentsi või kokkutuleku osad kokku. Näide: viis 30-minutilist ettekannet võrdub 150 minutiga ja need lähevad arvesse kolme kontakttunnina.

Eksam

Kandidaatidele arvestatakse CPE tunde selle aasta eest, millal kutsetunnistus omandati ning järgmise aasta eest. Tundide arvestuses lähtutakse kutsetunnistuse omandamiseks kulunud ajast, kui koolitust ei ole korraldatud NASBA (*National Association of State Boards of Accountancy* – riiklik osariikide arvestuseksperide komiteede liit) toetusel.

	CIA	Praktiseeriv siseaudiitor, CCSA, CFSA, CGAP, CRMA
Kutsetunnistuse omandamise aastal arvestatavad tunnid:	40	20
Kutsetunnistuse omandamisele järgneval aastal arvestatavad tunnid:	40	20

Õppetegevus

CIA	Praktiseeriv siseaudiitor	CCSA	CFSA	CGAP	CRMA
Maksimaalne lubatud tundide arv – 40	Maksimaalne lubatud tundide arv – 20.				
Kutsealased õppe- ja arenguprogrammid, näiteks seminarid ja konverentsid, mida pakuvad riiklikud, osariikide ja kohalikud auditeerimis- ja finantsarvestuse organisatsioonid.					
Tehniline õpe riiklike/föderaalsete, osariikide ja kohalike auditeerimis- ja finantsarvestuse organisatsioonide ja nende harude koosolekutel.					
Ametlikud organisatsioonisesed koolitusprogrammid.					
Teiste isikute (tegevusvaldkonna, kutseühingute jne) korraldatud programmid.					
Läbitud kõrgkooli- või ülikoolikursused (sõltumata sellest, kas nende eest antakse ainepunkte), välja arvatud kursused, mille kandidaat peab läbima selleks, et täita bakalaureuse või sellega võrdsustatud kraadi saamiseks vajalikud nõuded.					
- Iga kõrgkoolis/ülikoolis omandatud ainepunkti semestritunni eest arvestatakse 15 tunni ulatuses CPE punkte.					
- Iga kõrgkoolis/ülikoolis omandatud ainepunkti veerandtunni eest arvestatakse kümne tunni ulatuses CPE punkte.					
Muude kutsetunnistuste saamiseks sooritatud eksamid. - Eksami sooritamise aastal võidakse arvestada maksimaalselt 40 tundi. - Kümme CPE tundi võidakse arvestada iga mis tahes muu finantsarvestuse või auditorieksami (näiteks CPA või CA eksami) osa sooritamise eest. Ühendust tuleb võtta organisatsiooniga, kus te läbisite oma kutsetunnistuse alase koolituse, et selgitada välja, kui palju CPE tunde arvestatakse nende eksami eduka sooritamise eest.			Muude kutsetunnistuste saamiseks sooritatud eksamid. - Eksami sooritamise aastal võidakse arvestada maksimaalselt 20 tundi. - Kümme CPE tundi võidakse arvestada iga mis tahes muu finantsarvestuse või auditorieksami (näiteks CPA või CA eksami) osa sooritamise eest. Ühendust tuleb võtta organisatsiooniga, kus te läbisite oma kutsetunnistuse alase koolituse, et selgitada välja, kui palju CPE tunde arvestatakse nende eksamite eduka sooritamise eest.		
Siseauditeerimisega seotud ametlikud kaugõppe ja iseseisva õppe programmid koos tõendusmaterjaliga programmi läbimise kohta.					

Publikatsioonid

Kaastöö publikatsioonidele peab puudutama kutsetunnistuse valdkondi või alasid, mis on seotud CBOK ja/või erieksami teemadega. Avaldatud artiklid või raamatud, mis ei ole otseselt seotud siseauditeerimisega, on sobivad juhul, kui kutsetunnistuse omanik näitab, et see tegevus on edendanud tema asjatundlikkust auditeerimise vallas.

CIA	Praktiseeriv siseaudiitor	CCSA	CFSA	CGAP	CRMA
Maksimaalne lubatud tundide arv – 25	Maksimaalne lubatud tundide arv – 10				
Üldjuhul loetakse ajakirja ühe lehekülje pikkune ühekordse reavahega tekst võrdseks kahe tunni CPEga, kusjuures ühe publikatsiooni kohta kehtivad alljärgnevad piirangud:					
Raamatud – 25 tundi			Raamatud – 10 tundi		
Artiklid – 15 tundi			Artiklid – 6 tundi		
Teadusuuringud – 15 tundi			Teadusuuringud – 6 tundi		

Tõlked

Publikatsioonide tõlked peavad puudutama kutsetunnistuse valdkondi või alasid, mis on seotud CBOK ja/või erieksami teemadega. Avaldatud artiklite või raamatute tõlked, mis ei ole otseselt seotud siseauditeerimisega, on sobivad juhul, kui kutsetunnistuse omanik näitab, et see tegevus on edendanud tema asjatundlikkust auditeerimise vallas.

CIA	Praktiseeriv siseaudiitor	CCSA	CFSA	CGAP	CRMA
Maksimaalne lubatud tundide arv – 25	Maksimaalne lubatud tundide arv –10				

Üldjuhul loetakse ajakirja ühe lehekülje pikkune ühekordse reavahega tekst võrdseks kahe tunni CPEga, kusjuures ühe tõlke kohta kehtivad alljärgnevad piirangud:	
Raamatud – 25 tundi	Raamatud – 10 tundi
Artiklid – 15 tundi	Artiklid – 6 tundi
Teadusuuringud – 15 tundi	Teadusuuringud – 6 tundi

Suulised ettekanded

CIA	Praktiseeriv siseaudiitor	CCSA	CFSA	CGAP	CRMA
Maksimaalne lubatud tundide arv – 25	Maksimaalne lubatud tundide arv –10				
Esimese ettekande eest arvestatakse tunde, lähtudes ettekande ajalisest kestusest, millele lisandub aeg ettekande ettevalmistamise eest ettekande kolmekordse kestuse ulatuses.					
Sama materjali järgmiste ettekannete eest võib arvestada vaid ettekande kestuse aega kuni viie CPE tunni ulatuses igal aastal.					

Osalemine organisatsioonides

CIA	Praktiseeriv siseaudiitor	CCSA	CFSA	CGAP	CRMA
Maksimaalne lubatud tundide arv – 15	Maksimaalne lubatud tundide arv –10				
Tegutsemine siseauditeerimisega seotud kutseorganisatsiooni ametniku või komiteeliikmena.					
Iga nõuetele vastava tegevuse ühe tunni eest arvestatakse üks CPE tund.					

Välised kvaliteedihindamised

CIA	Praktiseeriv siseaudiitor	CCSA	CFSA	CGAP	CRMA
Maksimaalne lubatud tundide arv – 20	Maksimaalne lubatud tundide arv –10				
Igal aastal võib arvestada CPEsid väliste kvaliteediülevaatuste eest.					
Iga kohapealse töö tunni eest arvestatakse üks CPE tund, kusjuures ühe kvaliteediülevaatuse kohta kehtivad alljärgnevad piirangud:					
- Siseauditi üksuse enesehindamise sõltumatu (väline) kinnitamine (Kutsetegevuse Raampõhimõtete tähenduses): mitte rohkem kui viis CPE tundi ühe ülevaatuse kohta.	Siseauditi üksuse enesehindamise sõltumatu (väline) kinnitamine (Kutsetegevuse Raampõhimõtete tähenduses): mitte rohkem kui viis CPE tundi ühe ülevaatuse kohta.				
- Ühenädalane väline kvaliteediülevaatus: mitte rohkem kui kümme CPE tundi ühe ülevaatuse kohta.	Ühenädalane väline kvaliteediülevaatus: mitte rohkem kui viis CPE tundi ühe ülevaatuse kohta.				
- Kahenädalane väline kvaliteediülevaatus: mitte rohkem kui 20 tundi.	Kahenädalane väline kvaliteediülevaatus: mitte rohkem kui 10 tundi.				
CPE tunde ei arvestata ettevalmistavate toimingute ega aruande koostamise eest.					